

Severočeské muzeum v Liberci vystavuje kresebné dokumenty J. V. Schejbala

14. 01. 2009 00:00

[id:7359|autor:Mgr. Langer Jiří|email:jiri.langer@kraj-lbc.info|telefon:485 226 302|mobil:|aktualizace:]

Severočeské muzeum v Liberci, ve spolupráci s Etnologickým ústavem Akademie věd České republiky, v.v.i. Praha zahájilo ve čtvrtek 15. ledna 2009 v 17 hodin ve vestibulu Severočeského muzea v Liberci, Masarykova 11, výstavu nazvanou Kresby z fondů Etnologického ústavu Akademie věd České republiky, v.v. i. a Severočeského muzea v Liberci, p.o. k nedožitým osmdesátinám **Josefa Václava Scheybala** (1928–2001)

Výstava bude přístupná do 8. března 2009 denně mimo pondělí od 9 do 17 hodin.

([menší](#)
[rozlišení](#))

„...Zakresleno. J.V.Scheybal.“

Prezentace kresebných dokumentů Josefa Václava Scheybala (1928 – 2001) není osobní retrospektivou kresebného díla. Je především zaměřena na kresbu, kterou sice chápeme spíše jako lineární artefakt, avšak v tomto objektivním pohledu charakterem a typově na vědeckou kresbu – kresbu dokumentační i na tzv. rekonstrukci. Prezentace souborů dokumentační kresby národopisné je však koncipována jako čestná vzpomínka na samotného původce této dokumentace, na významnou osobnost Libereckého kraje. Obsahem kreseb je pak zejména lidová zástavba (objekt) a její detaily. Projekt Severočeského muzea v Liberci a Etnologického ústavu Akademie věd České republiky, v.v.i. představuje Scheybalovy kresby ze sbírkových fondů odborných pracovišť, s nimiž J. V. Scheybal aktivně pracoval či externě spolupracoval, a to zejména v 50. – 70. letech 20. století.

([menší](#)
[rozlišení](#))

Josef V. Scheybal jako výrazný představitel národopisné kresby se zásadně podílel na rozvoji uvedeného typu dokumentace, ale předmět jeho zájmu byl širší. Zakresloval pro celou řadu vědeckých pracovníků z oboru etnografie i

archeologie, a to jak terén, tak i samotné předměty výzkumu předmětů, artefaktů i jevů lidové kultury, včetně muzejních sbírek.

Josef V. Scheybal nastoupil 1. června 1965 jako erudovaný etnograf do Severočeského muzea v Liberci (zal. 1873). V říjnu 1968 převzal zodpovědnost i jako vedoucího historického oddělení. Do roku 1965 byl výtvarníkem „na volné noze“, vědcem, který napsal pět monografií (šestá byla v tisku), řadu článků národopisného a uměleckohistorického zaměření do odborných periodik, ilustroval knihy, podnikal terénní výzkumy pro ČSAV, SAV, česká a slovenská muzea. Kresba byla živlem, jímž se J. V. Scheybal vyjadřoval stejně lehce a pohotově jako slovem. Vrozené kreslířské a malířské nadání v harmonii s odbornou připraveností dokládají stovky kreseb uložených v různých institucích.

Sbírka kreseb a měřické dokumentace představuje v dokumentačních sbírkách a archivních fondech současného pražského pracoviště Etnologického ústavu Akademie věd České republiky, v.v.i. (dále jen EÚ AV) samostatnou doménu obrazové dokumentace a je výjimečným, unikátním souborem, zejména z pohledu nenávratnosti dějinných událostí a jejich specifické každodennosti. Tak je tomu i u samotné sbírky Scheybalových kreseb. Jednotlivé kresby se váží ke studiu a výzkumům na našem historicky doloženém teritoriu (specifické jsou především tzv. mapovací a záchranné projekty), a to ze širokého spektra pohledu na lidové stavitelství a architekturu, lidovou plastiku, interiér, nábytek, lidový oděv a kroj, dále na zemědělské nářadí, lidové zbraně a jiná další etnografika. Řada kreseb se vztahuje i k zahraniční provenienci. Scheybalovy dokumentační kresby pak reprezentují v pražské sbírce dominantní postavení. Jejich počet přesahuje pět set kresebných listů – doprovázejí výzkumy etnologického pracoviště, a to již od samotného vzniku Ústavu pro etnografii a folkloristiku Československé akademie věd (zkr. ÚEF ČSAV, 1954) a i samotných počátků evidence všech jeho dokumentačních fondů.

Z mnohočetných kresebných celků z fondů EÚ AV byly pro liberecký výstavní prostor ke Scheybalovým nedožitým osmdesátinám vybrány zejména vědecké kresby a kresebné rekonstrukce z významných projektů v severních a severovýchodních Čechách, zvláště pak jedny z prvních poválečných výzkumných záznamů Národopisné společnosti, doplňující samotné liberecké soubory z 50. let minulého století.

Charakterem podobné pandámy k místům ztracené paměti českých sudet je doplňují kresby z tehdy mimořádného projektu na Chebsku v 60. letech 20. století (dvorec v Horních Lomanech, tzv. Habermannův statek). Z moravskoslezského regionu byly vybrány známé a již i publikované záznamy s větrnými mlýny z Opavska. Ze zahraničních výzkumů z 60. let minulého století reprezentuje Scheybalův jasný kreslířský rukopis dokumentace vesnické zástavby Čechů usazených na Daruvarsku (Chorvatsku). Samostatnou kapitolou je kresebná dokumentace lidového nábytku a muzeálních sbírek (zejm. libereckého muzea) a rovněž skicy pro připravovanou a nyní již i vydanou národopisnou encyklopedii (2007).

Ze sbírek Severočeského muzea jsou představeny jednotlivé obrazové dokumenty ze dvou souborů kreseb a akvarelů – Lidové stavby v Podještědí (1954) a Lidové stavby v Českém ráji (1957), o 68 listech většinou velkého formátu, jež zachytily ohrožené, mizející a dnes většinou již neexistující typy lidových staveb na severu Čech. Představují architekturu roubenou, zděnou i hrázděnou, jednotlivé objekty i celé uliční skupiny s množstvím konstrukčních i dekoračních detailů. Velice cenný je erudovaný, bohatý slovní doprovod autora.

Započaté Scheybalovo úsilí o vytvoření ikony soudobé etnografie – o vytvoření základní a jasně definované syntaxe vědecké ilustrace, jako i její vědecké rekonstrukce, především v poválečném rozvoji oboru na přelomu 40. a 50. let 20. století, gradovalo od vědecké teorie k realitě terénních výzkumů. Vědecká národopisná kresba by měla dle požadavků J. V. Scheybala zachytit předmět či objekt co nejrealističtěji s ohledem na jeho vnitřní anatomii, na strukturu materiálu. Nenahraditelná je kresba tam, kde se dochovala jen torza lidového artefaktu, předmětu či objektu

Marcela

Suchomelová, EÚ AV ČR, v.v.i.

Bohunka Krámská, SML, o.p.s.